

Ileana BERLOGEA

Triumvirat teatral

O admirabilă ocazie pentru prima scenă a țării și pentru regizorul Grigore Gonța de a-i aduce în același spectacol pe sacrii „triumviri”, Radu Beligan, Gheorghe Dinică și Marin Moraru, cu întregul lor potențial creator, cu hazul și farmecul lor irezistibil, cu uimitoarea lor capacitate de a crea adevăr și viață artistică din cele mai obișnuite replici sau situații. Și nici nu se putea găsi un text mai potrivit pentru această îndrăzneată idee decât comedia, veșnic nouă și actuală, a lui Victor Ion Popa – *Tache, Ianke și Cadâr*.

Montarea de pe marea scenă a Naționalului bucureștean este dinamică, vie, spontană, cu zeci de acute observații rostite de cei trei actori cu un impresionant firesc și o naturalețe cuceritoare.

Autor și al versiunii scenice, regizorul a știut să elimine unele momente ce puteau fi prea sentimentale, lăsând în prim-plan numai acele situații și replici ce nu s-au supus îmbătrânirii, ba, așa putea afirma, au căpătat o dată cu trecerea timpului noi semnificații, valențe și o emoționantă actualitate.

În decorul, aparent realist, pe tur-nantă, alert și amuzant la rândul său, datorat lui Mihai Mădescu, trecându-se cu ușurință de la fațada modestă a celor trei prăvălii de prăfuit orășel provincial la curtea interioară a nedespărțiților prieteni sau chiar la strada pustie, interpretii au posibilitatea să-și arate măiestria nu numai în dialog, ci și în numeroase acțiuni fizice, exteriorizarea stărilor fiind astfel mai sugestivă, mai convingătoare, cu mai multe fațete inedite. Radu Beligan creează un *Ianke* antologic, alăturându-se cu imens succes predecesorilor săi, mai ales lui Jules Cazaban, pe care l-am admirat cu decenii în urmă. Un *Tache*

nou, surprinzător este propus de Marin Moraru. Mucalit, inteligent, mândru, disperat că nu-și poate ajuta fiul să se căsătorească cu fata iubită, împiedicat fiind de prejudecăți, de opinia publică, de tradiții, el suferă cu adevărat în interminabilele sale dispute cu ironicul *Ianke*. Cel ce aduce însă o reală noutate este Gheorghe Dinică, realizând un *Cadâr* ce nu mai vrea ca oamenii, mai ales tinerii, *Ionel* și *Ana*, pe care-i iubește mai mult ca orice, să trecă prin trista-i experiență, să se despartă din cauza religiei. Cu o mare abilitate el îi păcălește pe vechii săi prieteni. Dorința lui devine o viclenie excepțională și se dovedește în multe momente, dar mai ales atunci când le cere bani cu împrumut, miștindu-i rând pe rând că tinerii sunt copiii lui. Acuzat cu vehemență pentru păcăleală, el tace, rostind doar amar-ironic, „Turcu' plătește”.

Și acum, cei doi tineri: *Ana* și *Ionel*, cei ce au descoperit adevărata iubire și nu mai vor să se despartă. Monica Davidescu are sinceritate, curaj, spontaneitate, realizând un rol care ne place și un personaj de care ne amintim cu bucurie. Este cert o bună reprezentantă a noii generații. La fel și Mihai Călin. Un tânăr bine făcut. Un june-prim autentic, dar în *Ionel* a fost prea superficial. Este adevărat că piesa este o comedie și *happy-end*-ul este previzibil, dar au existat și momente în care ar fi fost bine dacă aducea și o umbră de meditație sau de interiorizare. Am lăsat la urmă două personaje, din categoria celor numite episodice, dar care în comedia lui Victor Ion Popa semnifică glasul celor de afară, întruchipând opinia publică sau corul: Valentin Uritescu ne oferă imaginea unui proaspăt îmbogățit, cu toate ifosele lui. *Ițic*, un mic și neînsemnat comerciant a

devenit *Ilie*, marele angrosist. El vine tot timpul, dorind-o pe *Ana* ca noră și soție a fiului său, destul de nesperios, după cum aflăm chiar din comentariile lui *Ianke*. Respins sau chiar umilit de *Ianke*, el revine cu aceeași încăpățânată tenacitate, triumfând în final, atunci când îi poate spune acestuia ce imensă greșeală face, măritându-și fata cu un creștin. Cu haz și culoare o creează *Silvia Năstase* pe *Safta*. Și pe ea o roade curiozitatea să vadă dacă s-a întors *Ana*, pentru a nu mai vorbi despre bucuria încercată atunci când îl avertizează pe *Tache* de urmările neplăcute ale căsătoriei fiului său, *Ionel*, cu o evreică.

Actorii și regizorul au înțeles că cele două personaje au o funcție dramatică serioasă și le-au acordat toată atenția.

Nu lipsesc din jocul lor detaliile menite să le caracterizeze comportamentul și mentalitatea, mai ales la *Valentin Uritescu*, fericit atunci când poate să-i

spună lui *Ianke* că va fi condamnat de „comunitate” dacă fiica lui se căsătorește cu un creștin. Costumele *Luanei Drăgoescu* accentuează, la rândul lor, impresia de actualitate a spectacolului, dar mai mult ca orice, aceasta este dată de firescul jocului și sinceritatea interpretării, de creațiile „triumvirilor”, de ritmul impus de regizor și versiunea sa scenică.

O comedie în care hazul se alătură seriozității și unei calde pledoarii pentru înțelegere între oameni. Un spectacol demn de prima scenă a țării, răsplătit de public cu săli pline și aplauze la scenă deschisă.

Teatrul Național „I. L. Caragiale” București – Tache, Ianke și Cadâr de Victor Ion Popa. Regia și versiunea scenică: Grigore Gonța. Decorul: Mihai Mădescu. Costume: Luana Drăgoescu. Cu: Gheorghe Dinică, Radu Beligan, Marin Moraru, Valentin Uritescu, Mihai Călin, Monica Davidescu, Silvia Năstase. Data premierei: 6 octombrie 2001.

Constantin PARASCHIVESCU

Fire de mătase

Ce idee, să-ți imaginezi câte o întâlnire o dată pe an între un bărbat și o femeie, în aceeași zi, aceeași lună, aceeași oră, timp de un sfert de secol! O zi pe an? Pretext literar, desigur, că în realitate n-are consistență – vii, saluți, „Ce mai faci?“, țoc-țoc, pa! și pleci. Zice autorul că una dintre opiniile cele mai favorabile despre comedia lui le-a formulat o doamnă în vârstă care-i spunea soțului său sexagenar, după un spectacol: „Știi, George, dacă noi doi, la vârsta noastră, ne-am afla într-o asemenea situație, cred că am repeta-o o dată pe lună!”. Păreră întărită și de un tânăr care-i rezuma prietenei sale acțiunea în termeni apropiați – „este vorba despre două

cupluri care se întâlnesc o dată pe lună și fac schimb de partener”. Realitatea corectează ficțiunea, după cum se vede, dar ficțiunea are și ea rostul ei de dincolo de obișnuit și trebuie acceptată, fără dileme și săcăieli interrogative, pentru plăcerea jocului.

Așadar, „anul viitor la aceeași oră”, timp de 25 de ani, *Doris* și *George*, doi americani obișnuți, se întâlnesc în aceeași lună, aceeași zi, în același loc, un han din California, de lângă San Francisco, „Umbrele mării”, ținut de rai, despre care concitadina noastră prof. univ. dr. Ileana Berlogea (care a avut șansa să treacă pe-acolo) scria în 1978: „țara aurului, a piersicilor, a Hollywoodului